Б-29
№ 13 (179). баш. ст
Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

عاجزانه اخطار:

یادگار

بنم بو کونگه قدری یازماقده اولدیغم شعرلریمه قارشی ، قلملرنی شخصیت نقطه سندن اوزدرماسقه و شونی حقانیت صادارغه طریشقان بعض بر ذاتلر طرفندن، آچی، آچی تنقید لر و هجوملر ایتلوب طورماقده اولوب حتی طوپاس ، طوپاس جمله لر ایله عرضمه بیله طوقنولورده آز اولمادی . الك آخرده کنده‌مدن اوتوب ناشرلریمك الوش سز قالمادیلر .

ظنمه قالسه ، بونداین آرطق شخصیت ایله ن اوغراشوچیلر زمان اولمدن بیرو بولا کلما که اولدقندن ، موندن صوگده بر بر آوتلی بولور دیمکده وشو فکریمه « آمنت » کلمه سن تکرارلامقده ایدم .

بعض وقتلر، باش توبامده ایلانمکده اولان بوندی کیفسز قارا باوطلرنی کوروبده، کرگان یولمده ثبات کورسانو نیتنده ایسامده، « طوقته، بوشقه جانلرن قرماسونلر! » کبی ویلار ایلان حسیاتمه مغلوب بیتمسز ، آنی ، فقط ، کوکرا کمده صاقلارغه، قلمم ایله‌ن وداعلاشورغه طریشماقده ایدم.

لکن، محترم اسماعیل بك غصپرینسکی جنابلرینك « ترجمان » جریده سنده کورساتمش التفات عظیمانه سینك بنی

Инв. № 2368-5.

آرطق شوقلاندروی و شعرده هوسمی زیاده لاشدروی چار نچار تورلی هجوملرگه باش اییوب اقتدارمچه تحمل ایدارگه قایتادن مداومتیمه بنی مجبور ایتدی .

شمدی ۱۹۰۸سنه ۲۱ نچی غنوارندن باشلاب ۱۹۰۹ سنه ۱۷ نچی فیورالنه قدر قلمه آلمش واق تویاك نوسه لریمی قصوریني اعترافمله ، ملته فایداسز اولسه ده ضررسز اولوین ظن ایدراك ، میدان انتشاره قویماغه جسارت ایتدم . « شرق کتابخانه سی » صاحبی احمدالاسحاقی جنابلرینك نشریات مصرفن کندی اوستینه آلوب «جواتقچ یا اویاتقچ» ، «یادکار» اسملریله ایکی کیساك ایتماك معقول تابلدی .

صوکره‌سی محترم اوقوچیلرمزنك نظردقتلرینه مربوطدر .

ظریف بشیری .

۱۹۰۹ سنه — ۳ مارت .

فریاد

خدیا ! قدرتڭ ایلەن جهانە جسمەی آطدڭ ،
طوغان، دوستدن ایدوب بری یکانە جسمەی آطدڭ !
پارلدی عرش ، کرسیە فغان، فریادلرم هرحال،
یاشمنی تترەتوب کرفلك آراسندن توگەم هردم .
سرمنی سویلەسەم دوستقە، هوایە اوچمش اول
درحال

سوگش آلدم، قوغش آلدم سوزم صالسەم تلەب
یاردم .

بخت، راحت تحتلرن کورالمادم مینوت گرچە !
خیال قیلسام، فرض طوتسام ظالم دنیا ایدرطارمار !
بڭا ایرکن عالمڭ تار: تیمر چیتلك، تغز تورمە،
گویا تار برلحد توسلی دیوارە جسممی آطدڭ !

ساعت، کونلر، اوته یللر اوچوب جیللر، کوچوب سیللر،

اوسه‌رمی بر تعالی الله، حیاتمده نفیس گللر ؟ !

یانام حسرت اوچاغنده، محبت نڭ قوچاغنده،

یاشم توکدی، جانم صقدی جذابتلو نازک بیللر !

نه‌در بو قهر حکمتڭ، حقیقی ملجئم الله ؟ !

ایدوب فرهادلره یولداش، دیوانه جسممی آطدڭ !

مصلحت

I

جیتار، عاجز، یاشڭ توکمه جیتاردیم !

اچکدن شول اویگنی توک، کیتاردیم !

طالوب اویغه خزنلرنی یاشارتمه،

وقتسز یاش، قارا صاچنی آغارتمه !

عزیز قلبڭ ایتوب پارچه، چراقلاب،

فلکدن مرحمت کوتمه جلاقلاب !

زارڭ، آهڭ توگل قمت آنارغه،

طرش، طرماش اوزکدن مرحمت تاب !

....

زاهد

(طاو تیشکنده)

قارانغی، قورقنچلی بر کیچنده،
یاتوردم یالغزم صومعه‌م اچنده.
خدانڭ عشقینه مغلوب اولوبن،
اوقوب تسبیح، قیلوب ذکر اچمله.
ایشتدم بر عجب طاوش هاتفدن،
مهابتلو وغیرتلو (بو جمله).
اچمنی چلغادی اوتلر یانام مین؛
درلدیم، قالتریم بتدی کوچمده.
یوراکم پارچالاندیده یارلدی،
آغزدن آهلرم بر بر پارلدی.
قیلوب سجده دیدم: «ربم نی اش بو؟
حقیقتمی، خیالمی، ئلله توش بو؟!
ئولم! روحم ییگلدی بو طاوشقه،
بیان ایت قدرتڭنی، نیندی کوچ بو؟!
یاکه ئلله، گناهم شوملغینه...
مینی تعذیب ایدارگه، قورقنچ بو؟!»

ایشیلدی بو طاوش ایندی طاغنده،
دیدی: «زاهد اوطورمه‌ طورمه مونده!
دگل مقبول، طاعتنگ بوش‌ ئه‌ره‌مگه!
کوتار باشنگ، قدم صال، چق عالمگه!
اونوت اوزیگنی، اویلا ملتگنی،
عمومگه توك قوت، کوچ، همتگنی!
تارات علم نورین سین ایچلرینه،
توشور شعله بختدن اوستلرینه!
جهان قورتقچ ظالملرنگ یولن بول،
توزان، قم و بوران سیب کوزلرینه!
منه شونده ماتور خورلار قوچارسنگ،
اولوب جنت قوشی اوینا‌ب اوچارسنگ!»
طاوش شونده کیسیلدی طنلانوبن:
قاطوب قالدم، شاشوب و موکلانوبن.
حرکتسز، روحسز طن بولوب مین،
گویا آغاچدن یاصاغان صن بولوب مین.

عشق ـ محبت

يوق محبت، يوق عشق، اول،
برجولەرالك اش، ديلر.
جيل جيلاسالك ذوقى بوله،
برخيال هم توش، ديلر.
مين اوشانەم يوق، ديگانگه
بار محبت، بار عشق؛
سونگاق ئولگان حسياتنى
قوزغانوچى پار عشق.
چن نچار هم قبيح، ديب
سويلاگان سوز يالغان اول،
اما يخشى صولك عشقده،
ته ملى، تاتلى بالدن اول.
روحك ئولگانده، نهايت
روحكه جان صالغان اول،
ياش يوراك كه كوچ وقوت،
زور تاپانچ، درمان اول.
بزنك ايچون اك مقدس
هم سماوى بر بولاك،
حقه عبادت شكللى،
بر خدايدين فرمان اول.

مصلحت

(عاشقه)

II

نیدر بو زارلرك آی های ،
اشیروب کوکلره صوتك ؟ !
باصوب قبرك یقاسینه ،
کوتامسك یوق ایسه موتك ؟ !
اچکده درد وغملرك
شولای بتماس، توکانمسمی ؟
قیلامسك آه! تفکرله-
عمرنك اسرافه فوتن ؟
خدانك عشقیچون سویله !
نیدر آرزو ومقصدك
نه‌در طنلق، جواتقچك ،
نیده لذت، راحت، ذوقك ؟
خائن کوز دلبرکمی ؟ یا !
آچیتقان روحکی هردم ؟
ناله ، فریاد ایله‌ن، عاشق !
کوتامسك سماوی یاردم ؟

تامزما یاشلرنڭ جیرگه ،
اوچورمه شوقنگی جیلگه !
دردلداتماس فلك نی هیچ !
آغیزدن پارلری سوقنڭ (؟)
تباعد ایت بو زارلردن ،
کوکسده طوت امید وصلت !
سیکر ، اوینا ، کولوب طویما ،
جهانده اولماسون خوفنڭ !
یکت اول ، یان اچکدن ، کوی !
لکن بولسون یوزنڭ آلچاق ،
طاغن مصلحتم آنچق :
وقتنی توکمه بوش ألدن .

قای وقت یخشی بز ؟ !

باصسابزنی قایغو ، حسرت یالوار امزالله غه ؛
باشقه توشسه اوی ، فکرلر کیتگاشه‌مز آناغه .
اوستیمز دعا - تلاکلر اوکسوز ، یتیم ، قارت ، موکلیدن ؛
اول اوچا نذر - نیتلو آقساق صوفیغه ، ملاغه .

آقچه برلن طولسه کسه، یا کوڭللر بولسه خوش:
ایسده یوق دوست ایش، طوغانلر، یوق آتا، آنا،
الله ده.

طویماس...

یاش یوراك عشق اوطنده یانسه‌ده عمر بویی،
هم طاغی یانماق، تتلمك، ویران اولمقدر اویی.
چن مقدس بر بخت‌در: پارلانوب آهلر ییمك،
«بو عاشقدر!» اسمن آلوب بر قیغاچ قاشنی
سویماك.

کمده یوق عشق اثری، کوکراگنده حس‌ده یوق،
هم آنكْ ئولگان یوراگی اوی، فکرلر هیچده یوق.
اول، محبت گل لرینڭ یافراغن یارماق تلی،
طب طنق حیات صولرن بولغاتوب قالماق تلی.
کوکراگنده قوزغاتوب درد یالقنن یانماق تلی،
ته ملی، تاتلی حس اوطینه بغرینی مانماق تلی.
گر عاشقلر میداننده قربان اولسه جان، تنی،
اول، آنی چندن غرورلق، زور بختیارلق صانی،
طوغروسی: هیچ بر وقتده طویمیدر محبتدن

همده صقرامی، یالقمی، اول، آغر مشقتدن.
هیچده کورساتماس چلانغان کرفگن کوز یاش بلەن،
هم چداملقده اوزن تیگلاشدررزور طاش بلەن.
اچده یورته، اول محبت قالفاوچ وقارماغن؛
تیك جه یەر حیات گلینك صابلرینك تارماغن.
گرچه بر آولاق اورنده قصسه کوز معشوقەسی،
بر فاخرانه تاماق قروبده سلکسه بارماغن.
طولتروب نچکه بغرنی اوتکون، آچی حس بلەن،
- درد بیروب جمله عالمگه طولغان آیلی کیچ بلەن.
تیر باتوب کوکرا گینی، کیسکین کوی بلەن جر جرلی اول،
همده امید بویاوی ابلەن یاش کوکلنی صرلی اول.
اول کوکل قوشینه شولدر صاپرار اچون باقچەده،
یتدی آکا امید گلندە بر قناتن قاقسەده

نسوانه

بلمیسز سز محنت، جفا نرسه،
بولسون سزگه راحت هر اشده؛

همده حیات یاری یقاسینه -
آتلامیسز یارطی قارشده،
سز قایغوسز آلغه بارشده.

بیز اوده، سیرتنو، چچ تاراوله
مشغوله الئ بلگان اشگز:
کوك که قارشی جیرنڭ زینتی سز،
گناهسز — معصوم فرشته،
کرسیده سز موند،ه، عرشده!

بو جهان نڭ دردلی باغچه سینی —
تزیین ایتکان ایسلی چچکده سز،
غروولانوب عمر اوتکاره سز:
قارا کوزگه، قیغاچ قاشقه سز،
اوروب صالغان اوزون «چچ»گه سز!

حقیقتی: بزنی طوتقون ایتماك
نورن سیبکان آللی یوز بله ن،
- بغرلرگه قاداب اوتکون اوغن —
صایراب طورغان تاتلی سوز بله ن،
خاذبه‌لی خائن کوز بله ن.

اوینانوب قاش، قصقالاب کوز
بزنی سز مونچاقلیسز،

«سز صبی بالا - عقلسز ؛
سزگه بز قورچاق ! » دیسز ؛
ذلله . . . اویونچاق میسز ؟ ؟ !

نتیجه سز (!) ؟

اوته‌ر یللر، اوته‌ر کونلر، ساعتلر ؛
اوچار یاشلك وقت سلکوب قناتلر .
سگا طوقتاب بیروب طورماس سلامده ،
کچایوب قوشماس اول یارتی کلامده .
بوگوب بیلکڭ قالورسڭ موکلانوب سین ،
طوغان، دوستدن بوشانوب - طنلانوب سین .
سوله‌رلر تیك سینی بر کولکی ایتوب ،
قزق سوزلر اچنده اولگی ایتوب .
قالور قایغوڭ اچڭده : یاندروچی ،
کوزکدن قطره لر یاش تامدروچی .
توگه‌رسڭ تیك مقدس کوز یاشڭنی ،
اوووب کوکرا کڭی، یولقوب صاچڭنی .

بولور اولده نتیجه سز یلاولر،
فائده‌سز، طنچسز جان قیناولر.
یوطار «طویماس قارا ییو» موڭ یاشڭنی،
اوچوب، قم وطوزان باصار آچڭنی.

***

امید بار! دیم لکن مین کوز یاشمدن،
«جواتقچ» معنوی، اول، سوداشمدن:
چیغار تامغان جیرنده کوب چیچکلر،
جه‌یوب یافراق اوسه‌ر زور، زور کیساکلر.
کیلوب طاکده قونارلر موڭلی قوشلر،
مروتلو، گناهسز تورلی قوشلر.
آلار، صایرار تلاب میڭا تلاکلر،
عمرلك گه تایانچ، نق تراکلر.
قونارلر ایرته، کیچ شوشی تخت گه،
آچارلر یول آداشقان بر بخت گه.
یاشم تامغان جیرم بلکم میڭا، اول،
اورون بیرور ئلی ئولگاچ لحد گه.

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

جواتقچ

يالغزلقده اچکه حسرت طولغان وقت،
بغرلرنی چمته ' چمته صورغان وقت '
يوراك ايتن چلغاب آلغان هيچ شفقتسز
محبت يالقنلری قورغان وقت؛
آغزيمدن اوچقونلری طوزغان وقت '
تامرلرده حسياتم قزغان وقت '
اوتده اريگان قورغاش کبی بغر قانی
ياشکه‌يلانوب کوزلريمدن صزغان وقت:
شعر يازام محبوبه منی ماقتی ؛
ظلم طولغان جير يوزينه ئه‌رهم ذاتنی '
اولاق جيرده بارماق سلکوب کوڭل آلغان،
يوق اورنده اسمی ذکر حرام ذاتنی .
منده شول، کوکرا کمده يانغان اوتقه :
صاف صولرن سيرپتکالاب سيبه باشلی '
اقرن ' آقرن اوتکون ' قاينار کوزياشيله
چلانغان کرفکلرم کيبه باشلی .
اويونچاغن قولغه آلغان ياش بالاتيك '

شول شعرنی قات قات اوقوب جوانامن ؛
«جواتورغه، کوز یاشەنی کیبدررگه
ئلده شکر جانییم بار» دیب قوانامن .

ف ... گه

کیلشلی بیك بلەم بورغالانوك ،
نیچك ماتورتماق قرغالانوك (!)
قیلوب تورلی اشارتلر کوزکله
سیکرتوب ایك باشك صرغالانوك .
عجب گوزل، یوزکده نینلەی آق بیت !
کروب چومدکمی ئله سین پودرغه ؟
غرلداتوب یاشل طاوشلرکنی ،
مهارتنی قایان آلدك بو جرغه !
ئەرەم بولدی نیچه ۋاغونلر آقبور،
شوشی بیت که بویاب سینك عمرگه ؟
یا الله ! ... سین کوازلانوب دیه مسك :
« اوطورسایدی مینم برلن بو برگه »
« قزوب کیتسکاچ آچوب سوز تورلی بابدن ،
(قوروب حیله توزاغن) گەب صوغورغه »

ئەرهم جانم ! ئەرەمەگە توكمە وقت !
قادالماس اوقلارڭ هيچ مىن اوبرغە (!)
سڭا ايتيم بر نصيحت ، اى چير قز!
ئەنە ماتور يكت بار بر، كوزكڭ قص !
بزم توسلى ، توئل ئولگان يوراك اول ،
سيبە آقچە ، جومرد ، صورغچ كوراك اول .
يكت ! تاتى نيچك دنيا صفاسن ،
قبول ايتمى صارانلقنڭ خفاسن .
آنى سين تيك كوتار ، ماقتا : جيبر! ديك ،
يەلى قانياق ، صرا ايتوب جيبەر! ديك .
اوزوكسز آرقەسن سويدە ، قاقدە ،
اونتمى طور ، كسەسن تنتى ، قاپشا !
سينڭ برلن ايتار شوندە تفاخر ،
عمر اونتماس ، ايتار هردم تخاطر .
ايتار همت ، توگەر آقچە سنڭچون ،
آچيق «قاصە» تلاگانچە انڭچون .
كوازبيت هم ماتور بيت باى بالاسى ؛
سڭا آنصات آڭار قارماق صالاسى .

55225
BAŞQORT
qɘlьm
Kotepxanasь

موللا برلن ماڙيق .

ماڙيق :

سينكٔ صيرنی مینم صییر سوزگان دیلر '
موگزی کروب یوراك تامرن اوزگان دیلر '
قایده بارمه بتون خلق بوطون جابوب :
بو قضاغه حضرت نیچك توزگان دیلر.
بو قضاغه حضرت نیچك توزگان ' دیلو '
بو اورنده عفو صوراو بزدن ' دبلر ؛
ایندی آڭا شریعتیچه ' عدالتچه :
فتوا بیرماك ، حضرت آبزی ' سزدن ' دیلر .

موللا :

های موللاکم ! نه قیلاسن ایندی آڭا ؟
بر خدانكٔ قضاسینه توزمك کرك ؛
صیرنی تولاو سڭا فرض شریعتچه ،
شول حکمله آرامزنی اوزمك کرك .

ماڙیق :

طوقته حضرت ! یالغش ایتوب یباردم مین '
مینم صیرنی سینكٔ صییر سوزگان ایکان ؛

ایندی نیشلیك ئولوب کیتکان آقتق صیرم،
آکاده هم فتوا بیرماك سزدن ایکان.

مولا:

های مولا کم! صبر کرك، صبر کرك!
شریعتنی یورتو کرك ایسهب بلەن؛
استابیکه سکا ایتەم، کیتور ئلی!
فتوا بیریم یاشل طشلی کتاب بلەن.

یتدی غیرتلی ساعتلر!!

یتدی غیرتلی ساعتلر، اوچقونك صاچ، یان یوراك!
جای مؤثر آهلرکنی، جانغه ویر درمان یوراك!
کورکرا کمنی تاشدروب وتیر باتوب هرلحظه ده،
طولغانوب حسرت اچنده، اوت یوطوب یانغان یوراك!
ییکیلوب قویاش نورینه، یاز اریگان بوزکبی،
سینده روب یاش اولده، ایده کوزلردن تام یوراك؛
صز بغرنی، ات اوفکنی، قامچکی سلك - بولغالا

صق قانـــگنی - بوشان آزراق، ششلرك طولغان یوراك !

بولما قورقاق، ایت جسارت، ویر حرکت قانلوه،

کر عاشقلر میدانینه، قولغه آل خنجر یوراك !

کون بکون آهلر یوطوب وصل دلبر استه سك،

کور مشقت، کور محنت، شونده اول قربان یوراك!

یوق سگا بخت قویاشی باش صالوب آستقه قوری!

اچکه جیناب سرلرگنی میگـگراب قالغان یوراك !

ایده یان، کوی، تاشده تیر بال، شول بخت، قسمت سگا،

تابتالوب جبر، ظامده دنیادن طویغان یوراك !

تامزوب اوطقه کمیراسین کولت لاتوب یالقنلرك،

آرتدروب درد، افکارمنی حسیاتقه مان یوراك !

توشماسون قورقوحاسدن (ات اورور، کروان یورور)

الاغیرت، شوکتگنی طاشلاما قولدن یوراك !

گرچه بولساك بر کیساك ایت، سینده قوت طاو کبی،

دشمانه قارشی تز یلـگان عسکر کبی، جاو کبی.

بولما جانسز، بولماشانسز دشمانه میدان ویروب؛

اویغان یوراك، اویلان یوراك، ای قدرلی جان یوراك !

کور تیرا گده شول حاسدلر حیله کار تولکی کبی،

باصقالاب طرناق اوچیله کوزلرن صالغان یوراك!

کوکرا کلك کیر! حاسدلری قابلاسون، مهابتك؛

صاقلان یوراك، پاکلان یوراك، ای غیور «قاپلان» یوراك!

باصاگر حسرت طومانی تابدا اورتون بو اورون،

طوزدر آهلر، پارلارکنی سیزماسون دشمان یوراك!

یتدی غیرتلی ساعتلر، اول قهرمان، آتلان آت!

طوت یالان ... قولکا ایده طور! قوزغال یوراك

نیك، نیگه؟!

امان ربم! نی بولدی، نیندی حال بو؟

تمام آلماشینو حسرتلی فال بو!

قایا کیتدی بیوك درد وجسارت؟

مییم توندی تمام باصدی کسالت.

طولوب کوکرا کمه دردلی طومانلر،

بویادی صاف قلبنی چن حشارت.

بتوب غیرت، قزو قان اولدی صالقن ،
یورا کده اویناغان وحسلی یالقن .
قایا تاتلی فکر، اوی همده شوقم ؟
شولایوق سوندیمی کوکرا کده ذوقم ؟
تورولدیلر باریده یوقلادیلر :
«تورون چرنال طاغن سین یوقلا» دیلر .
کوبك صاچوپ، اوپ ب طولغون شرلداب
آقان صاف صولری کیبمگان اورونلر :
مثال جنت اولوب بلبل موکایتقان .
چیچك . آغاچلری قورغان بولونلر
کبی قالدم . . چاتقیسز کولگه اوخشاب ،
صاباغندن آیورغان گل گه اوخشاب .
نیدن صوك بو بولای، نیك - یه نیدن بو ؟
عشقدن سلداگان قول، باش ایگەن بو !

آلداوچ صورت

قای وقت اوچسز، قریسز اویغه مین چومسام اگر
کوزلرمنك طالغان، آرغان کرفگن یومسام اگر

نیلر اوتکاننی باشمدن ازلانورگه باشلاسام ،
بر بر آرتلی کوز توبمه تزگالورگه باشلاسام .
باشلانا میمده قزقسز - ئلله نیمدی اچ پوشو:
آبدریم، جودیم جهان نلڭ حالرینه شاق قاتام.
یابورتینهم . . . یاقزینام ئلله نیشلیم سلکنهم ،
موڭلی حسرت جر کوینه بارماغمنی شارتلاتام .
جر کویی اوینی قلاقده ، حسلرم طالغانا ،
بولغانا خنجر اچمده یاش یوراك یارغالانا .
شول زمان جانسز ، جسمسز ، گویا ، مین ، هیچ بولام ،
برصبی شارتلاتورغه جیلدن اورگان قووق بولام.
«یوق ئولهم ، طورمیم جهانده کور حاضر حالدن تایام»
دی طورغانده کوزتوبمه برصورت قونا قایان !!!
بورغالی قاش ، قصقالی کوز ، اول تاماق قرغالانا،
آلدار ایچون اویناغان تیك سلکنه، بورغالانا.
یاڭا روح کره تنمه ، مین طاغنده حسلهنم،
دنیاده بارمین طورام ، دیم گویا قهرمان کوچله نهم.
قوللاری توشکه صوغامده : مین غیور بر ایر ، دیمن ،

جان ، جسمسز برصورتکه: «بیور قولاگنی بیر !»
دیمن .

آلدانام ، جوانام شوکغار ، قالمی اچده قایغولو ،
پارلی اچدن، اوچا آغزدن برگه برگه های هولو .

قشقی کیچ بولمه مده .

تون اورتاسی طب طن ایرکن بولمه ،
طاوشلرده تسلر برده یوق ،
دردلی عاشقلرنك آغزندن ---
چیققان کیسکین ، موکلی جرده یوق .
ساعت تلی هگر اوکغه ، صوکغه
بولغالانوب یوری ـــ چلتری ،
خبر بیروب اوتکان عمرلردن
زڤانوغن بیره -- شلتری .
غیرتلانوب قاطی صوغویله
آستقه باصا گیرلو ، چلبری ؛
سونام ! دیوب ڤل ڤل اوینناب طورا
اوستالده‌گی لامپا چلچلی .

تون صاقچیسی طولغان نورلی آیده
تره‌زه‌دین قاری زورلانوب،
قاپلی آنی بعضا قار بلوطی،
بورانلون سیببوب، بولغانوب.
شول وقتده یالغز، تیرگه باتوب
اولتراەن تیران اویده مین،
حیاتمنك اوزون تاریخلرن
قاراب چغام تمام بویغه مین.
کیلوب یتسام یمان نقطه لرغه،
قزوب کیته صالقن قانمده؛
اچ سرلرمنی سویلاب بوشاتورغه
دوستقایلرمده یوق جانمده.
چومدك ایسه حیات طولقونینه
نیمندی حاللر بولماس باشمده،
کوز اوقلرن قاطی قاداماسمی
بغرلرگه قارا قاشمده؟
محبتله اورتون کویولردن
کملرگنه حالی ایت ئلی؟!
جانماس ایدم مینده یورا کمده —
اوینماماسه جانییم هیکلی.

اوقو جراءت صاباغن !

اوته‌ر کونلر، ایسه‌ر جیللر، آغار صو،
حیات طولقونلرن یارغه قاغار صو.
صوغار ساعت بیروب خبو حالـگدن،
صالوب سونـگان قلب‌که درد پارندن.
جویار خزنلرگنی، جیلپتر اول،
قوتلی، یاش یورا کنی جیلکتر اول.
آیا عاشق نیگه صوڭ اول درلدی؟!
«قاران آنده وصانده تیك بورول!» دی.
«اوزگنی بل، تانو، بارمی عالمده؟»
«عزیز روحڭ آداشدرمه ألمده»
«جوان امیدلرگنی یاد ایدوب سین!»
«قوت، کوچلر حاصل ایت شاد ایدوب سین!»
«سینی چاقسون چیانلر، طرناسون تیك»
«روحگنی تاراتسون، طرماسون تیك»
«کوتار سونـگان کوزگنڭ قاباغن سین!»
«اوقو غیرت وجرأت صاباغن سین!

حال

(حاسدلر)

بو زمانده کورلدی بر قزقلی حال:
جیرنی باصدی بر اورنینه میلیون دجال،
قایده یخشی، قایده حقلق آنی کورسه
جیك صزغانوب طوزدررغه حاضر آنلر.
کوکرا کلرگه قولنی صوغوب، مویونلرغه —
طاغوب ظالم، خائن اسمن ویرگان میدال:
طریشه‌لر احمقلق میداننده؛
آنلر ایچون منه شولدر زور افتخار.
مقصودلری: ویران قیلوب هر نرسه‌نی،
(قایده تورزو؟) تونرگانلرنی ایتو تارمار؛
یوق صزلانو؛ یوق قزغانو مظلوملرنی،
آنلر ایچون موزبقادر زارلر، موڭلر.
بوزوق فکر نفوذ آلوب، صاف قلب که —
قوروملی قارا کیساو طغوب بوتی،
چاتقیلاری اوچوب توشوب میلرینه،
کوکرا کلرن چرناب آلغان حسد اوتی.
ایندی آلار کونوب بیتکان اول قاراغا،

سد قورولغان اقلق برلن ایکی اراقا ،
حقلق ، صافلق چن قبیحلق جانلوینه ؛
(دواده قابل توگل زور جاراغا .)
صازغه باتقان خنزیر کبی ، باش توبه‌دن
جهالت که ، تعصب که تمام باتقان ،
بورون برلن جیرنی یرتوب ، تیرس ایسناب
لذت آلغان حسن ، عشقن شونده آطقان .
قانسز ، جانسز هم حسیسلك الوغ بخت ،
بیوك نشان ، شاهلق تاجی ، آلتون تخت ،
بر منتظم شی نی بوزسه ، ناءن جویسه
منه ، آلار ایچون ، هدیه : مرجان یاقوت !

***

تیك طور ، ده‌شمه ، یورسونلر شول یوللارنده !
بر خور ایتار اوزلرنده اول تعصب ؛
نیگه کیراك ایچ پوشورو ، ایس کیتارو ،
نیك باش واتو ، آبدرانو ، نیك تعجب ؟ !
ای صاف عقل آبدرامه ، بولمه حیران !
هر مکمل بر وقتده بولا ویران ؛
سیکوسونلر ، آزنسونلر ، طوزونسونلر !
بعدن چقغان اتلرده بر ایته بیرام .

ایرکن دنیا بو کون ئلی آلارنقی؛
شوندن لذت، راحت آلوب اوینا سونلر،
حاسدلرنک میداننده قهرمانلق -
اسمن آلوب، شادلق طوین طویلاسونلر!
ایچسونلر مظلوم قانن سیمرسونلر،
صاف حکم گه قارشی تدبیر توزه آلماسلر؛
قانسز، جانسز، وجدانسزلق قوراليله
عادل الله فرماننی بوزه آلماسلر.

* * *

یاماز غه قولاغزنی صالساڭزده،
آچیغلانماس، قزوب کیتماس صالقن قانم؛
طرشڭز، طرماشڭز، بوغازلاڭز!
کرگان یولغه توزگان جاننڭ صاف قربانن!
قارانغی تون چاقماڭزنی چاقساڭزده،
جسدمنی قارا گورگه آطساڭزده،
قابارنماس، سرن بیرماس، ثبات ایدهر
تورلی بهتان، افترالر طاقساڭزده!
کوکراك کیروب حاضر طورا مسلگیچون
فدا ایتارگه بر قاشق قان، عزیز جانن،
بز کورماساك، صوڭ طوغانلر کورمی قالماس
حق قویاشی چغوب دنیا یاقترغانن.

یالقاولقم

بر بیچاره عاشق بولغان بر ماتورغه،
جیل جیله سلك، یاشلك حسن قوزغاتورغه -
مجبور ایتکان، بارچه کوکلن جلب ایتوب
اونتدررغه آلدن، آرتن اویلاتورغه؛
آخر الامر سبب بولغان قلبن کیسوب
قایغو، حسرت ایله‌ن عمرن بویلاتورغه.
آلداقچی قز، طوطونغان: بیچاره نی -
ماچی سچقان اویناطقان تیك اویناتورغه.

***

بن فقیرده شولای عاشق اولوب تمام -
یالقاولقغه باشنی بوکدم یاشلك زمان،
جلب قیلدی - عاجز ایتدی یالقاولقم،
بتدم، خراب اولدم یتار، حالم یمان!

محبوس شاعر

بو قارانغی تورمەدە مین یاتسامەدە محبوس اولوب،
توبکەباطوب کوزلرمەدە صارغایوب، یوزوم صولوب.
دنیا یوزون اویلامیمدە - تورمەنیدە یاقتی دیم،
یورسەدە یاقتیدە جسمم طاشمی بختم، آقمی دیم.
قالمادی هیچ جیر یوزندە : یولداشمدە، سویگانم،
اوت یوطوب بنم ایچون هیچ یاش تامزوب گویگانم.
جان بیرگاندە باش اوچمدە اولطروب ، حالنی صوراب ،
جان آچیسون باصدررغە کوکرا ککە قول قویغانم.
نورلی آی در باصدروچی حسرتم اوچقونلارن ،
توشە ترەز اوتەسندن اچکە - بالقوب تونلرن .
اورتاسندە کویەندەلی موکلی قزنڭ گاودەسی ،
جیلسز کوننی طپ طن صوغە یالطراب توشکان شاولەسی .
قاپلاغاندە قارا بلوط قای چاغندە نورلارن .
جیل گە ایتەم : آی نی باصقان شول بلوطنی قاولاچی ؟

جیللی کوننی شاولی‌تورمه‌آرطندا‌غی‌قارت ایمه‌ن؛
اولد، بیروب بڭا شادلق:شاولاچی دیم‌شاولاچی؟
برصاوت صو، قاطقان‌ایکماك بواسه‌ده گر آشلارم
طویدرادر تاماغمنی: موڭلاب ایتکان اشعارم.

حسرت وقتنده

(کیچ بولن نومیرده)

برم برم حسرتلرم هجوم ایتکاچ،
دولقون کبی ایشولـگه‌له‌ب کیلوب جیتکاچ،
طشدا! یوروب یاش کوڭلنی آچماق بولام
طاو آرطندین آیده بالقوب نورن سیبکاچ.
چیستالانام اوستکا تورلی کیوم کیوب،
کوزگی آلوب قاریم نیچك اولدم، دیوب؛
امان ربم! صاری یوزوم، نورسز کوزم
کورو ایله‌ن مخزون اولام باشم ایوب.
بیتلرمنی آچی یاشله بویی باشلیم،
قوش تیك اوچقان کونلرمنی اویلی باشلیم،
بر خدایغه اوفکه ایله‌ن زاری قیلوب
بختسز باشقه قاراب سویلی باشلیم:

ای قایغولی باشم اچده نی اویڭ بار؟
(نچکه موینڭ کوتارمسکه قیلادر زار)
شادلق کونن اویلیسڭمی؟ یوق! یوق بوشقه!
ایرکن دنیا سڭا بولدی لحددن تار.
حسرت ایله‌ن آغاردی بیت قارا صاچڭ
سنڭ قایدا ایرکه‌له وجی قارا قاشڭ؟
معشوقه‌م دیب اچ طرنادڭ، کوکراڭ اودڭ
قلاقینه کردی‌بو برستڭ آهڭ؟...
موینڭ نچکه، کوزڭ ضعیف، یوزڭ صاری
محبت کوز ایله‌ن سڭا کملر قاری؟
بو دنیادن قولڭ سلده، آیاقڭ سلك!
صفاسی یوق! سڭا محنت، حسرت باری.
امیدڭ اوز، فرضلرڭ صالدا طابتا!
توبه ایت، بر الله نی ایسن صاقلا!..
اوکونورسڭ: اوله‌م دیوب دوستلرکله
ایسه‌نلا شوب، وصیتلرڭ ایتکان چاقده.

توقای توگلمی؟

بر شاعر

بر وقتده بر شاعرنڭ کیفی کیلگان بیك حضور،
اشلریده هر جهتدن بیك مکمل یوق قصور.
یارلیلغی باشدین آشقان ایسکی،پوسکی بورکنی،
أول شولایده چیکمی حسرت، صانی اوزون زور کشی.

مویننده قابقارا، کرلی یاولق چرناغان،
کولماك، اشطانیده آیغه برده صابن کورمه‌گان.
اوستی یرطق، تاماغی آچ طورمی آشا شاق قاطوب،
آقلی ایده‌ن بویلارنده بارماغنی شارطلاطوب.

بورغالاب اول باشنی طاغن ئلله نیلر کویله‌نه،
جایه قولن غیرت ایله: اوز اوزنه سویله‌نه:
سویله‌سون دشمان سنی تیك، سین شاعر بیت چن شاعر،
تورلیچه اشعار یازارغه بیك‌ماهر بیت بیك‌ماهر.
قایدا بارساڭ اشعارڭنی اوقیلار لذتله‌نوب؛
آل قلمڭ، بارماغڭ یورت یاز طاغیده شادلانوب

آنلارنڭ تل قاغوندن كيتمی مونڭ ايسلری ،
بلمیلر یخشی ، یماننی ، یوق آلارنڭ حسلری .
بال تمن هیچ سیزمی آلار ، صاصی آغزاچلری ،
دیسون آلار ! یاز امڭ اشعارایرته ، کوندز ، کیچلری .
قایدا ئلی دومبرام صوك ؟ چن سویکلی یولداشم ،
قطع ایله طوقطاتور اول آقصا کوزدن قان یاشم .
باطسام اگر قایغویه مین اول تسلی ایله یور .
بورغالاماس ، بر اورنغه کوکلمی نق بیله یور .

خیال

کورمه دم بو دنیاده هیچ طاتلی شی خیال کبی ،
بر اورنغه مقصودڭنڭ بارلغن جیار کبی .
نجات بیروب بو عالمدن باشقه بر عالمگه اول ،
آطلاطوب تیز تیز آدوملار چیقاروب قویار کبی .
توشسڭ آنڭ دریاسینه «یوز گوچی بالق کبی»
سیکرسڭ ، شادلانورسڭ دانلی بختیار کبی .
ایته قبول نی تلاساڭ قارشیلق قیلماس سڭا ،
چونکه ایرکن دینگزیده بارکاراب صییار کبی .

آللی ، گللی ، تملی ایسلی چچکه‌لی بر باقچه ده
آرلی، بیرلی‌یورتسکه‌لار، اول، صحراوی، قویان کبی .

نچکه بیللی، قارا قاشلر یانلارکده اویناشوب،
قوچقالاب لذت آلورغه سنده اختیار کبی .

کیلتروب کوز آلدینه تیز دنیانک بارنرسه‌سن،
تارتقالابده، صوزغالابده غملری جویار کبی .

آطلانوبده، قوالغه آلوب دنیانک تزگنلرن،
تارتقالارغه، تورتکه‌لرگه سنده اختیار کبی .

طوقتامیدر اول اوچرتقچ آشدرا کوککه همان ،
طوقته! دیب بر نرسه آنی بولمیدر طییار کبی

گرتله‌سانک : دارالفنون‌لرده امتیاز آلوب ،
یاصی آدو اقاتده، حاکم چن قاضی غیار کبی .

سیاحتده ایله‌یوب بو، بر مینوتده دنیانی،
عبرت آلوب تورلی شی دن، دنیادن طویار کبی .

طویمیدر ای یالغش ایدم لذتی اسقه‌ر همان
طمعسی توبسز، توبه‌سز چن تیران بر جار کبی .

اوخ قزق‌صوک بوخیالده! شادلانوب طویماس کبی،
بیره‌در لذت آغزغه آمه، شیکر، بال کبی .

اما آرطندن ایارتوب خور ایتار دجال کبی ؛
تیره یانک چرناب آلغان قبقزو بر نار کبی .

مصلحت

(شاعرنڭ يادكارينه يادكار)

VI

اى شاعرم! سين وفاسز دنيادن طويغان بلەم'
اوينادق، كولماك' سويوشمكنڭ بارن قويغان بلەم.

شاوشو' طنلق؛ عرش، كرسى: كوك وجيرلر بر سيڭا؛
قايده - درد وغملرڭنى - صايرا ساڭده حرسيڭا.
ايت تنزل، آص قلاقڭ! سلته سڭ قول دنيادن؛
رفيقڭنى ياد ايدارگه' سويليەن بر سر سڭا:
جسمڭ آلوب ايل اچندن' مصلحت' عزلت سڭا؛
قايده يالغز' قايده طاو طاوشلق بخت، قسمت سڭا.
قايده بر طاش منده جرلا' محرابڭ شول' منبرڭ!
طالسەروحڭ ياطده يوقلا' شول كاراوات' مندرڭ!..

شريعت زاقون لازممى؟

اى صبى بالا قوانا ماقتاسڭ آط، آرباسن'
بر كراشچى كوچ جيغان تيڭ ماقتاغانده بارباسن.

همه شریعت، زاقونلر قول تـگرمانك بولور :
تورت حاکمگه روشوتـگنی ، اوپ ایشاننك
چالماسن !

اوپ آلماسن !
خاطری قالماسون !

چرلانا بیت‌ایندی‌سینده اوپ قزارغان آلماسن،
سینده لذت آل، آنـگده بوشقه کوڭلی قالماسون.
اویناسون، کلسون، سویلاسون، توکسون اچدن دردلرن،
طـڠلاماساگده قارشمه، ایده یارسون یارماسون!

طوغری می ؟!

قایده صی، حرمت، بەلش، مای
بولسه شونده من قوناق ،
قایده خدمت مین قوتسز،
قایده اوراق مین چولاق .

مطبعه‌چی بای

بر ضیالی بورژواز بار اوستکه یاپقان آق تیری؛
اول تیر آستنده بویاولر، قالماغان هیچ پاك جیری!
چونکه آچقان مطبعه اول، اور یاڭی حرفلری،
بار کاریکتر هم نابورشیك، چن‌چن اوصتا فاکتری.
باصدرا قرآن، کتابلر، ابجد، ایمان شرطلری؛
همه سن اشلاب چغاره اول دیانت ماقلیری.

....گه

شولای قولده کوچك بارده آرسلانداى غیور ایدك،
توشك کیروب: «بتون دنیا بزم قولده!» دییور ایدك!
کوچك جیتکان ضعیفلرنك آشن ییدك، قانن قیدك،
فحش، وحشت، ظلم، جبر تامرلرن جه‌یور ایدك!

حاضر نیگەطنگ بتدی. آقرمیسڭ، جیکرمیسڭ؟!
جه صوق قولڭ، بغاوڭ چیش! نیگه طپ طن،
سیکرمیسڭ؟!

بهادرم کوچڭ قایده! ئلی نیگه جیگلدڭ سین؟!

«قول آستمده!» دیگان دنیاڭانیڭ بولاجیگلدڭ
سین؟!

~~~~~~~~~~

سیب بورچاغڭ!

تل سویه کسز ایله نه بیت، ایده کورکەم تیک قابار!
کوکه اوچماس سوزلرکده طوقتالورغه چیک
تابار!
قالماسون کسەڭ توبنده، طاشقه سیب دیم بورچاغڭ!
لذتڭ شونده آبیم! اوینات اوینات قورچاغڭ!
اما قاطی طاشقه بورچاقلوڭ کرمی شول أنه،
ایله‌نوب قایتوب اوزڭنگ تیشمه سونلو قورصاغڭ!

آی ماتور!

کورسات ایندی شول جوله‌رگه تشلرڭنی آی
ماتور!
کوز قاراوڭ، التفاتڭ یاش جوله‌رنی آینیتور!
~~~~~~~~~~

اول قدرلی اولمه مغرور ! « مین گوزللک باغی»
دیب ،

«یوزلرم آل چچکه بولسه، تنلرم گل صابی» دیب.

« لپ ارم آل، سوزلرم بال، صایراغان قوش درتلم؛
بندی دلبر، بندی سنبل یوق جهانده طاغی » دیب

توشمه سون، کوڭلك کیسمه سون شول جوله رنك
جرلوی .

قلبك اوستونده قان ایله ن صرلاماسن صرلوی .

بیشکده گی بالاغه

(آناسندن — توننه)

ئللی . . . ئللی ایت بالام ،
یغلاماغل ، یقلاغل !
نچکه قلبم کباب ایتوب
خسرتم قوزغاتماغل !
کرفکلرکنی چلاتوب ،
یاشلرکنی آغزما !
دسلی، آچی قلانلارکنی
بغوارگه تامزما !

يقلا بالام . . يقلاغل . .
راحت يقلار تونلرك !
ئلله اويلاب يغليسگمى ؟
بالام كيله س كونلرك .

سوندى اوتلار هر بر اويده ،
يارلى ، بايده يوقليدر .
كردى نورلى آيده بلوط
آستينه تيز چقميدر .

ئلله « بلوط باصقان آى تيك
همبنى قارا بخت -
باصار » ديه يغليسگمى ؟
ياش قلبگه اوت ياقوب .

اويلا ماغل يوق بار اوينى
يوم كوزك ، يقلا بالام !
يتار ايندى سنك ايچون
صارغايدى عزيز آناك .

كشى لكدن چغو آنصات

كشى لكدن چغيم ديساك ، اول اش سگا ايرور سهل :

علم آله صبى لقده باشگنى قاپلاسون جهل .

بابايلارنڭ: «نچارلقغه طهارت هيچ كيرا كميدر»
ديوب ايتكان مقاللرى حقيقت هيچ يالان دگل.
جهالت‌گه باشڭ ايساڭ بولورسڭ شول قدر
وحشى:
كوچڭ جيتكان كشى‌گه برقيلورسڭ سين ظلم،
جبر.
باصارسڭ انسانيتنى، اياق آستنده تابتارسڭ
حياسزلق قابن سينڭ جبرلب اوستگه طاغور.
چيقارور تيزطورى يولدن: اداشدرور قارا بولغه؛
اوزلقلاب سينى تمام صاصى اويگه ايلتوب جابور.
بولورسڭ، سين، آڭا، بزاو: ازندن هيچ
چغالماس سڭ،
اوزاقلامى باشڭا، اول هلاكتلك اوطن ياغور،
باشڭ تاشلار خفالارغه، آغر خدمت، جفالارغه؛
سنڭ عزيزيورا كڭنى زهرجلان بولوب چاغور.
بتون انسان ايتار نفرت، سڭا قالماس قدر هيچ
صان؛
ونه آتاڭ، ونه آناڭ سڭا بالام ديوب باغور؟!
توشار ايسكه اوزكڭده، لكن فرصت قاچار
قولدن،
توگه‌رسڭ ياش اچڭ‌طرناب قيلا آلمى موڭاصبر.

قاچالماس سنک آناردن تیز وقت اوتکاچ طوشماگده
کیراك کوزدن قارا قان صق، کیراك آقر، کیراك باقر!
علم آلماو کیراك باری، شوشی حالگه ایروشورگه؛
کشی لکدن چغو آنصات؛ لکن انسان اولو آغر.
کشی بولیم دیساڭ بالام، بو سوزلرگه قلاغڭ صال،
صبی بیت سین کتابڭ آل! اوقوب جیبه‌ر ئلی
جه، بر!

صبی بالاغه

مشرقدن چغا نورلی قویاش،
قز ارادر کوك نڭ چاتلری؛
مناره‌غه منگان یاش مؤذن
موکلی اذان ایته بوچاقلری:
«طورسانه بالام بیتلرڭ جو؛
یقلاب یاتور زمان توگل بو!
کتابگنی آل اوقو قات قات،
سینڭ بخت، سعادتڭ شو!..

آشاده اچ مكتبكه كيت!
بوغچه‌ڭا تویاب كتابلرڭ،
شلدراتوب قرداش، قلمڭنی
راحتلانوب یورور چاقلرڭ!
یالقاولانمه: «بو كون چچكه‌لرده
كوتاردیلر باش جای!» دیمه،
«آشیمده، ایچیم، ایركه‌له‌نیم،
اتكایلرم ئلی بای!» دیمه.

صوڭ

№13 (179)-баш.ин.

инв.№ 2368-б.

خطا	صواب	بيت	يول
خديا	خدايا	١	١
قالفاوچ	قالقاوچ	١٣	٤
خاذبه	جاذبه	١٤	١٨
برسك	برسنك	٣٥	٨
ايسن	ايسده	«	١٤

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

هر بر مشهور كتابچيلرده صاتولادر